

Monestir de Sant Pere de Graudescales

Montmajor

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Valielles de Busa
Emplaçament: Al nord de la riera de l'Aigua d'Ora i al peu dels cingles de Busa. Al costat de l'església.

Coordenades:

Latitud: 42.02504
Longitud: 1.69049
UTM Est (X): 391591
UTM Nord (Y): 4653386

Classificació

Número de fitxa: 08132-144
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval
Segle: IX-XII
Any: 800-1789
Estat de conservació: Dolent
Protecció: Inexistent
Número inventari: Carta Arqueològica de Catalunya, nº 6460, any 1991
Generalitat:
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: Bisbat de Solsona. Palau Episcopal. 25280 SOLSONA
Autor de la fitxa: Cortés Elía, M^a del Agua
Data de registre de la fitxa: dg., 25/05/2003 - 02:00

Descripció

Restes d'un antic cenobi monàstic nascut amb l'onada repobladora vers el segle X. El conjunt de Sant Pere de Graudescales està format per l'església i les restes de l'antic monestir medieval. Es troba situat en una vall encaixonada per l'estret de Valielles i els

cingles de Travil i Busa, a la riba de l'Aigua d'Ora, afluent del riu Cardener. Tan sols resta en bon estat l'església que es troba al cantó de llevant de les ruïnes del monestir. És un edifici d'una sola nau coberta amb volta de canó i encapçalada per un transepte en el que s'obren tres absis semicirculars. En ser la nau curta, s'assembla a una creu grega. La nau comunicava amb les dependències monacals i presenta el paviment més elevat respecte al del transepte, fet que es pot relacionar a la seva utilització com a cor, mentre que el transepte es destinaria als fidels. En el creuer que formen la nau i el transepte hi ha una cúpula de base octogonal definida per quatre petites trompes angulars que, exteriorment, forma un cimbori també octogonal. Al mur sud del transepte hi ha una porta que devia ser l'accès de l'exterior i que s'utilitza actualment; i a la façana de ponent hi ha una altra més gran, que comunicava amb el monestir. Exteriorment, tan l'absis central com les absidioles estan decorades amb arcuacions llombardes sense jesenes que arranquen d'unes simples mènsules. A cada un dels absis laterals hi ha una finestra de doble esqueixada, mentre que a l'absis central hi ha tres. A la nau hi ha dues finestres més de doble esqueixada i una altra, en creu, en el mur de ponent. Al costat de l'església hi ha les restes de l'antic monestir benedictí. La primera edificació del monestir seria d'estructura rectangular d'un sol pis, amb dos compartiments (un d'ells destinat a habitatge, amb una llar de foc central) i altre destinat al bestiar o magatzem, incomunicats entre ells i amb les entrades al sud. Al voltant devia haver-hi el temple primitiu i altres construccions secundàries. Les excavacions van posar de manifest que l'edifici va ser ampliat al segle XI, moment en que es va edificar la nova església. Fruit d'aquesta ampliació el cos principal segueix tenint forma rectangular (20 m x 7,50m x 5m), però amb tres habitacions: un estable, l'habitació per habitatge amb un foc quadrat, i una altra dividida en dos espais que possiblement fou un petit taller amb farga artesanal, deduïble per les escòries de ferro i coure trobades. En l'angle nord-est va aparèixer també un forn per coure pa. Adossat al cos principal per la banda de llevant, es trobava el claustre, en el que es va trobar un capitell i quatre sepultures. El claustre va ser construït a mitjans del segle XII. Cap al segle XVI es va contruir un mas aprofitant alguns elements d'aquest antic cenobi i que va desaparèixer en reconstruir la nau de l'església romànica en època actual. Actualment tan sols es conserven restes a nivell de fonaments dels murs d'un metre aproximadament d'alçada i que actualment es troben envaïts per vegetació i sense cap tipus de protecció.

Observacions:

El material extret a les excavacions es troba en part dipositat al Departament d'Arqueologia Medieval de la Universitat de Barcelona, a càrrec de Iñaki Padilla; i en part al Museu Comarcal de Berga.

Història

L'any 910 hi havia a l'entorn de l'església una canònica que va continuar sense cap regla fixa fins que l'any 960 es va iniciar una comunitat benedictina, tot i que no fou fins al segle XI que es va començar l'edificació de l'actual església que es va acabar a la fi del segle. La vida monàstica no va perdurar gaire, ja que a inicis del segle XIII ja no hi havia comunitat i a partir del segle XV tan sols funciona com a parròquia fins que el conjunt és abandonat al 1835 i es converteix en una ruïna. Hi ha un conjunt de tombes a migdia de l'església monàstica i les restes de les dependències de l'antic monestir. Es van realitzar cinc campanyes d'excavació arqueològica a la zona del monestir entre els anys 1962 i 1967, sota la direcció de Alberto del Castillo. Una

prospecció als voltants del jaciment l'any 1978, i una nova campanya arqueològica l'any 1979, dirigida per Iñaki Padilla i realitzada per membres del Departament d'Història Medieval de la Universitat de Barcelona. L'església va ser restaurada entre 1956 i 1973 pel Servei de Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona sota la direcció de Camil Pallàs. L'església no forma part del terme de Montmajor des dels anys 50 del segle XX, en fer-se el cadastre, passant al terme de Navès. El monestir es troba en terme de Montmajor.

Bibliografia

PADILLA, J.I. (1980). Aportación al estudio de la estructura económica de un monasterio altomedieval. Un prototipo: Sant Pere de Grau d'Escales. "Acta historia et archaeologica medievalia", núm. 1, pàgs. 198-224. PADILLA, I. (1982). Sant Pere de Graudescales (Valielles, Montmajor). A "Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys". Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Pàgs. 401-403. VIVES, E. (1980). Los restos humanos de Sant Pere de Graudescales. A "Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia", nº 1, pàgs. 225-230. RIU, M. (1989). Monacato y colonización rural en la cataluña altomedieval. A "Codex Aquilarensis", nº 2, pàgs. 85-112.

